

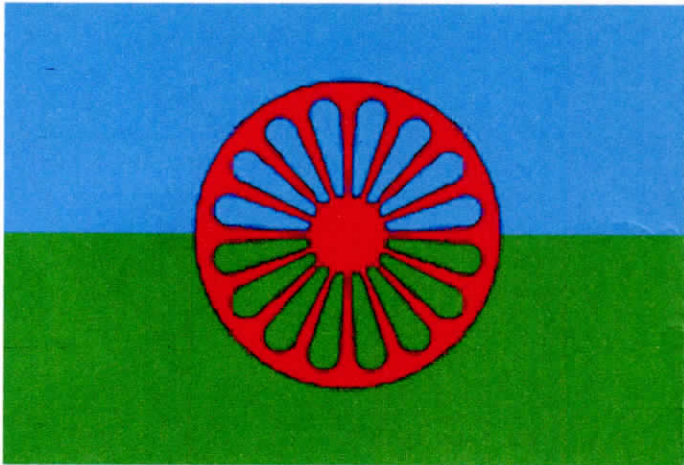
Міжнародний фонд
Відродження
INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION

РОМИ В УКРАЇНІ

За даними останнього перепису, в Україні мешкають майже 48 тисяч ромів (менше 1% від усього населення), лідери ромських громад називають цифри від 200 до 400 тисяч. В основному представники ромської національності мешкають на Закарпатті, в Одеській та Донецькій областях і в Криму. Закарпаття — єдина область в Україні, де роми проживають компактно.

А що ВИ знаєте про ромів?

Національний прапор ромів: верхня частина — синя (символізує небо), нижня — зелена (символізує траву), посередині — червоне колесо (символ вічної дороги)

Традиційно роми проживають невеликими громадами і переважно уникають контактів з корінним населенням. І ця відокремленість часто є причиною настороженого, а часом і ворожого ставлення суспільства до ромів. Як зазначають експерти, чим більше роми інтегровані в громаду, чим більше вони прагнуть бути зайнятими тими видами діяльності, що й основна маса місцевого населення, тим і краще до них ставлення. У таких ромів і вищий рівень освіченості, і кращі заробітки, і вищий рівень життя.

За вражаючою статистикою, близько 75% українських ромів віком до 30 років є неписьменними. А чверть ромів не мають взагалі ніякої освіти: не вміють читати і писати українською 23%, не можуть розмовляти і зрозуміти українською 3%. Причини не відвідування ромськими дітьми школи: немає документів, щоб віддати дитину до школи — 49%, забезпечення навчання дуже дороге — 36%, 15% ромів вважають, що дитині взагалі не потрібно навчатися.

З усіх національних меншин саме роми найменш інтегровані у суспільство.

Основні проблеми, з якими стикаються сьогодні роми в Україні: низький рівень освіти і, як наслідок, обмежений доступ до здобуття професії; відсутність ідентифікаційних документів; недостатній доступ до системи охорони здоров'я і, як результат, високий рівень захворюваності та смертності; низький рівень житлово-побутових умов; незадовільний рівень зайнятості; прояви упередженого ставлення до ромів.

ЦИГАНИ чи РОМИ? У більшості мов слово «циган» вважається образливим. «Роми» — відповідне слово для позначення усіх похідних груп, незалежно від країни походження. Проте у деяких країнах слово «циган» чи його еквівалент також приймається народом ромів.

Звідки вони прийшли? Сучасні вчені вважають, що роми спочатку масово мігрували з Індії в п'ятому столітті в Анатолію і далі в Європу, де розділилися на три окремі гілки: домари, ломаврени і власне самі роми. Ця теорія припускає, що їхня втеча була пов'язана з поширенням ісламу, якого роми відчайдушно намагалися уникнути, щоб захистити свою свободу віросповідання.

Кочовий спосіб життя

Згідно одного із найпоширеніших стереотипів, роми цураються соціальних норм, щоб мати можливість вести кочовий спосіб життя, що буває веселощами і танцями. **Правда в іншому:** протягом багатьох століть ромів часто насильно виганяли з країн, в яких вони жили. Подібне примусове виселення триває донині. Багато істориків припустили, що справжня причина кочового способу життя ромів дуже проста: **виживання.** Всупереч уявленню, більшість з них не кочують і живуть осіло.

Люди без певного громадянства

Більшість країн відмовляються надавати ромам громадянство, навіть якщо вони народилися в цій країні. Століття переслідувань і їх замкнуте співтовариство призвели до того, що у ромів просто немає своєї окремої держави. У 2000 році цигани були офіційно оголошені позатериторіальною нацією.

Віра

Велика частина ромів сповідує християнство чи іслам, але зустрічаються також і представники інших конфесій.

Мова

Більшість ромів світу (за різними оцінками, до двох третин) говорять на мовах країн проживання. Майже всі інші говорять на різних діалектах ромської мови («романи чіб»). Деякі роми говорять на мовах, що

походять з професійного жаргону їх предків і мовами, що є скоріш діалектами державних мов. Основний лексичний склад ромської мови складається з санскритських, перських та грецьких коренів.

Ніхто не знає чисельності ромів

Ніхто не знає, скільки сьогодні живе ромів у всьому світі. Через дискримінацію з якою часто стикаються роми, багато хто з них публічно не реєструється і не ідентифікують себе як ромів. Крім того, з огляду на їх «правову невидимість», народження дітей без документів і часті переїзди, чимало ромів вважаються зниклими. Проте, The New York Times оцінює кількість ромів у всьому світі в 11 мільйонів чоловік, але ця цифра часто заперечується.

Риси національного характеру

Щедрість, гостинність, вірність сімейним традиціям — це риси національного характеру ромів. На противагу стереотипу, що ромські жінки причаровують і зваблюють, шлюби з представниками інших національностей - виняток. Стандартна ромська сім'я: четверо дітей (є більше, менше - рідко). Для ромів важливо мати багато дітей (щоб було кому у старості доглядати батьків). Окрім цього у ромів дуже важливим є культ жінки-матері. Молода жінка не вважається сформованою особистістю, поки не народить дитину. Мати дитину для ромської жінки означає мати статус в сім'ї та в таборі.

Під час циганських свят побачити п'яного цигана буде вкрай складно. У них не прийнято багато пити за столом, тому під час гулянь чергує молодь, якій не дозволяється пити в присутності старших.

Цікаво: термін «циганський барон» використовується самими ромами лише останні пару десятків років, і далеко не всіма. Це запозичення з ЗМІ та романтичної літератури. Термін використовується спеціально для спілкування з нециганами.

Носіїв ромських генів називаються «романо рат». За романо рат визнається право, якщо вони захочуть, стати ромами.

Роми зробили вагомий внесок у світову культуру і науку.

ВІДОМІ ПРЕДСТАВНИКИ РОМСЬКОГО НАРОДУ

- Сер Чарльз Спенсер (Чарлі) Чаплін - американський і англійський кіноактор, сценарист, композитор, кінорежисер, продюсер і монтажер.
- Елвіс Преслі - американський співак і актор, один із найбільш комерційно успішних виконавців популярної музики ХХ століття.
- Мати Тереза (Агнес Гонджа Бояджіу) - католицька черниця, засновниця жіночої чернечої конгрегації «Сестри Місіонерки Любові».
- Софія Ковалевська - російський математик і механік, перша в Росії і в Північній Європі жінка-професор і перша в світі жінка-професор математики.
- Златан Ібрагімович - шведський футболіст, нападаючий англійського клубу «Манчестер Юнайтед»; колишній капітан збірної Швеції.
- Еміль Лотяну – радянський кінорежисер («Табір іде в небо», «Мій ласкавий і ніжний звір»), сценарист, поет.
- Джон Крістофер «Джонні» Депп II - американський актор, режисер, музикант, сценарист і продюсер.
- Василь Алексєєв - Олімпійський чемпіон 1972 і 1976 років; восьмикратний чемпіон світу.
- Рустам Аджи – перший чемпіон світу з греко-римської боротьби в історії України.

«Якщо дітей не беруть в школу, бо колір шкіри не відповідає, коли лікар не приймає хвору людину, бо у неї запах не той, який повинен бути, коли на роботу не приймають, бо ром, бо буде красти... Дискримінація, як рак, росте і росте. І ця дискримінація сьогодні відкрита. Вона переросла в расизм»

Мирослав Горват

(<http://www.radiosvoboda.org/a/27092174.html>)

(Тимчасове ромське поселення, Дарницький район, м. Київ; 01.02.2016)

Проект
«До сильної громади через взаєморозуміння громадян»